

Közös Agrárpolitika

A Mezőgazdasági Különbizottság (SCA) 2022. május 16-i ülésén a Bizottság bemutatta a szolidaritási folyosók kialakításáról szóló, május 12-én elfogadott közleményét, melynek elsődleges célja, hogy segítse Ukrainát a mezőgazdasági termékeinek exportjában. A dokumentum intézkedéseket irányoz elő a jelenleg betárolt, mintegy 30 millió tonnás gabonakészlet elszállítására. Miután a fekete-tengeri kikötők blokádja miatt a szállítást közútra és vasútra kell terelni, ez rendkívüli logisztikai és technikai (szállítási kapacitás, rendelkezésre álló szárazföldi szállító eszközök száma, eltérő vasúti nyomtáv) kihívást jelent, így koordinált fellépés szükséges. A Bizottság az illetékes tagállami hatóságok segítségét kérte a határok átengedőképességének fokozása, valamint a vámkezelési eljárások és egyéb műveletek felgyorsítása kapcsán, aminek keretében az állat- és növényegészségügyi (SPS) ellenőrzések egyszerűsítésére is javaslatot tett. Tájékoztató, hogy a nemzeti kapcsolattartókkal folytatott első találkozóra május 16-án kerül sor. A közös infrastrukturális prioritások beazonosítását követően a fejlesztések az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (Connecting Europe Facility) keretében valósulhatnak meg. *Továbbra is a kapacitások felmérése zajlik. Jelenleg úgy tűnik, hogy uniós szinten a betakarításig az SPS szabályok enyhülnek, valamint átmenetileg felfüggesztik a vámokat, illetve pénzügyi támogatásra kerül sor. Ugyanakkor a konkrét logisztikai fejlesztések és „kreatív” megoldások a tagállamokra maradnak. Azok a tagállamok, akik érdekeltek, hogy feléjük csatornázzák át az ukrán terményt, mondhatni egymással is versenyeznek, hogy a 30 millió tonna minél nagyobb arányban lépjen be rajtuk keresztül az EU-ba.*

Valamennyi tagállam támogatta a Bizottság szolidaritási folyosók létrehozására vonatkozó közleményét. Észtország és Litvánia a tengeren kialakítandó zöld folyosókra is javaslatot tett. Egyetértettek a közös igazgatási-operatív kérdések koordinált megközelítésével. Többen nyugtalanítónak neveztek a harmadik országok által bevezetett exportkorlátozó intézkedéseket. A legtöbb tagállam továbbra is aggodalommal tekint a fogyasztói árnövekedésre, a termelők szempontjából pedig rendkívül aggályosnak tartották az energia, növényvédő szer, műtrágya, takarmány és egyéb inputköltségek tartósan magas árszintjét. **Szlovákia** jelezte, hogy a sajtóban megjelent hírekkel ellentétben **bizonyos termékek exportja esetében bejelentési kötelezettséget** és nem pedig korlátozást **vezetett be**. Többen az állattenyésztési ágazat, a zöldség-gyümölcs szektor, és a szőlő-bor ágazat helyzetét tartották problémásnak. Több tagállam úgy vélte, hogy a rendkívüli támogatás csupán átmeneti megoldást nyújt, ezért sürgették a fel nem használt vidékfejlesztési források válsághelyzet miatti felhasználását (ld lent). *A piacok továbbra is idegesek. A magyar, szlovák példát követően az egyébként irracionális hírekre is odafigyelnek a piaci szereplők és ennek következménye az árak volatilitásán is megjelenik. Emiatt is fontos, hogy a politikai szereplők nyugtassák a piacokat és a piaci szereplőket.*

Az ülés keretében az **agrárpiacok helyzetét is tárgyalták**, amelynek kapcsán a Bizottság számos bizonytalansági tényezőt azonosított be, úgymint szélsőséges időjárási körülmények, a növényvédő szerek és műtrágya rendelkezésre állása és magas ára, az afrikai sertéspestis ismételt olaszországi kitörése, a madárinfluenzával veszélyeztetett időszak elhúzódása és a harmadik országok által bevezetett exportkorlátozó intézkedések a pálmaolaj (Indonézia) és a gabona (India) esetében. *(India május 14-én bejelentette a búza exportjának tilalmát, mivel a belföldi árak rekordmagasra emelkedtek az aszályos időjárás csökkent hozama következtében. A lépés a búza árának 6%-os emelkedését váltotta ki a május 16-i piacnyitáskor, mely a hét végére ez enyhén mérséklődött a május eleji árra (1168,8 a USD/Bu)).* Végezetül elkerülendőnek tartotta, hogy Oroszország a földgáz-, műtrágya- és gabonaexportját nyomásgyakorlásra használja fel a piacok további destabilizálásához.

A **mezőgazdasági input és output statisztikáról szóló rendelet** vonatkozásában a Bizottság tájékoztatást adott a tárgyalások jelenlegi állásáról. A május 12-i intézményközi technikai megbeszélésen a növényvédő szer használatra, a biocidokra, az állatgyógyszerekre, a gyógyszeres

takarmányokra és az ökológiai gazdálkodásra vonatkozó adatgyűjtésről, valamint a biztonsági záradékról egyeztettek a társjogalkotók. Kiemelte, hogy sikerült előzetes megállapodást elérni a biocid hatóanyagok és az állatgyógyszerekkel és gyógyszeres takarmányokkal kapcsolatban. Az Elnökség szerint az ökológiai gazdálkodás tekintetében is a megállapodás közelébe kerültek a felek. A növényvédő szer használatra vonatkozó adatgyűjtés esetében hároméves átmeneti időszak (2025-2027) lehet a kompromisszum azzal, hogy ennek előfeltétele kell, hogy legyen az elektronikus nyilvántartási rendszer kialakítása. Elmondta, hogy az intézményközi technikai megbeszélésen kérte a Bizottságot, hogy tegyen nyilatkozatot, amelyben megerősíti azon szándékát, hogy a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló 1107/2009/EK rendelet alapján olyan végrehajtási jogi aktust fog előterjeszteni, amely szerint a tagállamoknak 2025. január 1-től kötelező lesz elektronikus nyilvántartást vezetni a növényvédő szer használatáról. A biztonsági záradék nagyon fontos a Tanács számára, de az EP nem támogatja a Tanács javaslatát. A Tanács nem tud rugalmasságot mutatni a biocidokra és az ökológiai gazdálkodásra vonatkozó éves adatszolgáltatásban. A következő intézményközi technikai megbeszélést május 19-én tartják, azt követően az Elnökség új dokumentumot fog küldeni a tagállamoknak. A június 1-i SCA ülésen kér mandátumot a Tanácstól a június 2-i harmadik trilógusra, amely reményei szerint az utolsó lesz. *Kompromisszumként egy hároméves átmeneti időszak utáni évenkénti jelentés körvonalazódik. A szabályozás a következő (2027-es) közös agrárpolitika előtt lép hatályba, de praktikusán azt alapozza meg. Ha a jelenlegi KAP felülvizsgálata során úgy döntenek a jogalkotók, akkor a közvetlen támogatásokat összeköthetik a valós időben is vezethető, addigra mindenki számára kötelező: permetezési naplókkal.*

A Bizottság május 18-án elindította felülvizsgált [REPowerEU tervét](#), válaszul a március 24-i Európai Parlamenti Közgyűlés felhívására. A tervek szerint a blokk energiafüggetlenségét energiatakarékossággal, az ellátás diverzifikálásával, a fosszilis tüzelőanyagok helyettesítésével, a tiszta energiára való átállás felgyorsításával és a beruházások és reformok kombinálásával szeretné elérni. A Bizottság a terv keretében javasolta, hogy a megújuló energiaforrásokról szóló irányelvben szereplő célértéket 2030-ra 45%-ra emeljék, szemben a tavalyi javaslatban szereplő 40%-kal. A tervek szerint növelni kell a napenergia, a szélenergia, a hidrogén és - különösen a mezőgazdaság szempontjából - a biometán felhasználásának mértékét. **A biometántermelést 2030-ra 35 milliárd köbméterre tervezik növelni, amelyhez mintegy 37 milliárd eurónyi beruházás szükséges.** A Bizottság szerint a REPowerEU-hoz szükséges többletberuházások összege 210 milliárd euróra rúg a mostani és 2027 közötti időszakban, a "Fit for 55" javaslatokhoz szükséges forrásokon felül. A közleményben azonban azt is hangsúlyozza, hogy "a "Fit for 55" keretrendszer és a REPowerEU terv végrehajtása hosszútávon jelentős megtakarítást jelent az EU számára. 2030-ig évente 80 milliárd euró takarítható meg a gázimporton, 12 milliárd euró az olajimporton és 1,7 milliárd euró a szénimporton. A jelentés több lehetséges forrást is javasol, többek között a **KAP költségvetését**. A tagállamoknak lehetőségük lesz arra, hogy az **Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból származó juttatásaik legfeljebb 12,5%-át átcsoportosítsák a helyreállítási és rugalmassági eszközbe (Helyreállítási Alap, RRF)** és ebből az eszközből a gazdák egyszerűbben és gyorsabban megkapják a szükséges pénzügyi támogatást a műtrágyák használatának csökkentéséhez és a fenntartható biometán vagy megújuló energia termelésének növeléséhez. *Magyarország még nem tudott az RRF-ről megállapodni a Bizottsággal.*

A héten bejelentett **kivételes intézkedés** lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy **egyszeri általányösszeget fizessenek az inputköltségek jelentős emelkedése által érintett mezőgazdasági termelőknek és agrár-élelmiszeripari vállalkozásoknak.** Az intézkedést az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) finanszíroznák. Ha elfogadják a Bizottság javaslatát, akkor a tagállamok a 2021-2022-es években az EMVA-költségvetésük legfeljebb 5%-áig rendelkezésre álló forrásokat a mezőgazdasági termékek feldolgozásával, forgalmazásával vagy fejlesztésével foglalkozó mezőgazdasági termelők és kkv-k **közvetlen jövedelemtámogatására** használhatják fel. Ez 1,4 milliárd eurós potenciális forrást jelent uniós szinten. A tagállamoknak ezt a támogatást a jelenlegi

válság által leginkább érintett kedvezményezettekre kell összpontosítaniuk, akik a körforgásos gazdaság, a tápanyag-gazdálkodás, illetve környezet- és éghajlatbarát termelési módszereket használnak. Az érintett mezőgazdasági termelők és kkv-k akár 15 000 EUR-t, illetve 100 000 EUR-t is kaphatnak. A kifizetéseket 2023. október 15-ig kell teljesíteni. Ahhoz, hogy élni tudjanak ezzel a lehetőséggel a tagállamok, be kell nyújtaniuk vidékfejlesztési programjuk módosítását, amely már tartalmazza az új intézkedést. *Az intézkedés a Vidékfejlesztési Program módosításához kötött. A tagállamokban mindenki a KAP stratégiai tervek egyeztetésével foglalkozik, ráadásul hamarosan jön a nyári szünet. Mindezek miatt reálisan csak az év vége felé kaphatják meg a tagállamok a Bizottság jóváhagyását. Várhatóan ez is egy olyan intézkedés lesz, ami nem tud a tényleg nehéz helyzetben levőkön segíteni, mert addigra azok tönkremennek, viszont pótlólagos támogatást lehet átcsatornázni a vidékfejlesztésből a termelésbe.*

A Bizottság fokozza a **háború által érintett főbb [mezőgazdasági piacok nyomon követését](#)** is. Egy, a héten közzétett [határozat](#) értelmében a tagállamoknak havonta tájékoztatniuk kell a Bizottságot az érintett termelők, nagykereskedők és piaci szereplők által készletezett gabonafélék, olajos magvak, rizs és minősített vetőmagok mértékéről. Az Európai Bizottság egy külön erre a célra létrehozott online rendszert is elindított, amely naprakész, részletes statisztikákkal szolgál a malmi búza, a kukorica, az árpa, a repce, a napraforgóolaj és a szójabab uniós és globális szintű áraitól, termeléséről és kereskedelméről. Ezáltal a piaci szereplők időben pontos képet kapnak az alapvető fontosságú nyersanyagok elérhetőségéről. *A Bizottság lépése válasz a magyar és a szlovák intézkedésekre. Emellett megnyugtatja a piacokat/választókat, hogy nem kell az EU élelmiszerellátása miatt aggódni.*

Kereskedelempolitika

A Bizottság elkötelezett a **kereskedelmi tárgyalások újbóli beindítása** kapcsán. Sabine Weyand, az EU kereskedelmi főigazgatója egyértelmű üzenetet intézett a tagállamokhoz, miszerint célja az EU szabadkereskedelmi megállapodásainak újraélesztése, különösen Chilével és Mexikóval.

A kereskedelmi miniszterek június 3-án tartandó ülésükön vitatják meg a szabadkereskedelmi megállapodások helyzetét. A megbeszélések középpontjában mind az EU hátralévő kereskedelmi megállapodásainak ratifikálása és megkötése, mind pedig a végrehajtás és a betartatás áll majd. A folyamat ismételt beindítása a soron következő cseh és svéd elnökség számára is fontos, mivel ezek az országok szilárdan hisznek a globális kereskedelem előnyeiben, így elnökségük alatt lendületet adhatnak a tárgyalásoknak. A szabadkereskedelem hívei számára Oroszország ukrajnai háborúja is azt mutatja, hogy az EU-nak nyitnia kell a világ többi része felé, hogy diverzifikálja ellátási láncait. A miniszterek június 3-i ülése a Bizottság számára jelzésértékű lehet, hogy mekkora a támogatottsággal bírnak a kétoldalú megállapodások a tagállamok körében. Az ülés keretében tárgyalják az Egyesült Államokkal és Kínával folytatott kétoldalú megállapodások kérdését is.

A [Fejlesztési Miniszterek Tanácsát](#) is uralta az **ukrán kikötők orosz blokája**. Az ukrán gabonaexport nehézségein az új zöld folyosók létrehozása egyelőre sem tud enyhíteni. A meglévő készletek szállítási nehézségein felül számolni kell azzal is, hogy a munkaerő- és műtrágyahiány következtében Ukrajna idén kevesebb termést fog betakarítani és az export továbbra is megoldatlan. Amíg a helyzet nem javul, addig az ukrán gazdákat az export ellehetetlenülése miatt a csőd fenyegeti. Az ukrán gabonaexport kiesése miatt könnyen lehet, hogy az EU-nak ukrán menekültválság után **egy délről érkező menekültválsággal is szembesülnie kell.**

Becslések szerint mintegy 10 millió hektár - Ukrajna teljes mezőgazdasági területének egyharmada - esett ki idén a termelésből, vagy azért, mert orosz csapatok szállták meg, vagy azért, mert a földeket aknák, fel nem robbant lövedékek, tankok és más katonai eszközök borítják. A jó minőségű csernozjom talajból mintegy 6-7 millió hektárnyi területet nem használnak jelenleg, és amennyiben helyreáll az ország békéje, akkor is legalább három-öt évre lesz szükség ahhoz, hogy ezt a területet akna-mentesítsék, ezért hosszú távon kell berendezkedni az ukrán gabonatermelés csökkenésére. Ukrajna

szerint Oroszország már mintegy 400 000 tonna élelmiszert tulajdonított el az általa ellenőrzött területekről, és a jelentések szerint megpróbálja exportálni azt politikai szövetségeseihez, például Szíriába. Fennáll a kockázata annak is, hogy a jelenleg művelés alatt álló ukrán mezőgazdasági területek hozamát is kisajátítja majd a betakarítási időszakban, így **korántsem egyértelmű, hogy az EU és a világ milyen mértékben számíthat az idén megtermelt ukrán gabonára.**

Nem csak a gabona, hanem a **déli ukrán területek zöldség- és gyümölcsültetvényei is veszélyben vannak**, így várhatóan a közelgő szezonban a megszokottnál **kevesebb uborkát, káposztát, paradicsomot és görögdinnyét tudnak majd szállítani** az ukránok az ott zajló súlyos harcok miatt.

A szolidaritási folyosók létrehozásán felül **az Európai Parlament a héten megszavazta az ukrán árukra kivetett valamennyi importvám egy évre történő felfüggesztését**, hogy ezzel is segítsék Ukrajna háború sújtotta gazdaságát. Az importvámok megszüntetése az EU és Ukrajna közötti társulási megállapodásban már rögzített vámsökkentéseken felül valósulna meg. Az Európai Bizottság április végén javasolta a fennmaradó vámok és kontingensek megszüntetését az ukrán vállalkozások kérése nyomán. A mentesség egyaránt vonatkozik az ipari termékekre, a gyümölcsökre és zöldségekre, valamint más mezőgazdasági termékekre is. Az EU kereskedelmi miniszterei várhatóan a június 3-i ülésükön írják alá a javaslatot, amely ezt követően léphet hatályba. *Ahány forrás, annyi eltérő becslés, hogy miből, mennyi terményre lehet Ukrajnából számítani. A 20%-os terméskieséstől az Ukrajna élelmiszersegélyre szorulásáig mindent lehet hallani. Amíg nem vagyunk túl a betakarításon, addig várhatóan ez a bizonytalanság nem változik. S persze a betakarítást követően a termést el is kell tudni szállítani. Ez pedig a zöldség-gyümölcs esetében még nehezebb lesz, mint a gabona esetében.*

Brexit

Ismét, a korábbiaknál élesebben tért vissza a gondolat, hogy az Egyesült Királyság nemzeti jogszabályokkal módosítaná a Brexit utáni észak-írországi jegyzőkönyvet. A tárgyalófelek annak idején egyetértettek abban, hogy gazdasági és biztonsági okokból túlságosan nehéz lenne az uniós kereskedelmi szabályokat érvényesíteni az Egyesült Királysághoz tartozó Észak-Írország és az Ír Köztársaság közötti szárazföldi határon. Ugyanakkor az uniós vám- és egészségügyi ellenőrzéseket az észak-írországi kikötőkbe érkező brit árukra alkalmaznák, amelyek továbbra is az EU egységes árupiacának részét képeznék. A megállapodás rendkívül népszerűtlennek bizonyult az észak-ír unionisták körében, akik attól tartottak, hogy ez régiójukat eltávolítja az Egyesült Királyság gazdaságának többi részétől, míg a brit miniszterek felesleges bürokráciára panaszkodtak. **Truss új törvényjavaslata** lehetővé tenné a miniszterek számára, hogy **egyoldalúan csökkentsék a vámellenőrzéseket és az élelmiszer-biztonsági ellenőrzéseket** a Nagy-Britanniából Észak-Írországba irányuló, nem Írországba vagy az EU egységes piacának többi részébe szánt áruk esetében és hogy az **északír cégek a brit szabványok szerint gyárthassanak árukat**. A bejelentéssel egyidejűleg az Egyesült Királyság ígéretet tett arra, hogy még tárgyalásokat folytat az EU-val a változtatásokról, mielőtt ténylegesen alkalmazná a törvényt. Az EU vezetői egyre kevésbé hisznek a konfliktus tárgyalási úton való rendezésében. A Bizottság által tavaly novemberben összeállított szankciócsomag ugyanakkor lehetőséget ad a kutatásra és innovációra szánt pénzeszközök visszatartásától a határellenőrzések és vámok bevezetésén át a teljes Brexit kereskedelmi megállapodás eltörléséig számtalan lépésre, valamint az EU bíróság elé is viheti a kérdést. *A Brexit-saga eddig is tartott, de most ismét reális a kockázata, hogy az EU és a UK közt kereskedelmi konfliktus (értsd: vámok, büntető intézkedések) alakul ki. Az észak-írországi parlamenti választásokon az unionisták (DUP) a történelemben először vereséget szenvedtek és nem akarják átadni a győzteseknek a kormányrudat a Sinn Féinnek. A UK kormánya szeretne a DUP-nak kedvezni. Az EU most Oroszországgal egy egyre mélyülő kereskedelmi konfliktusban van. Mindezek fényében Londonban elérkezettnek látják az időt a jegyzőkönyv újratárgyalására. Az EU-ban pedig egyre inkább kezd elfogyni a türelem mindenkivel szemben, aki nem tartja be a „játékszabályokat”.*